

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4. De forma ipsius.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

n. a. & singula facra-
mentis. ubi & ponit
tur ista forma sacra-
menti confirmationis,
nisi quod hic di-
citur. Configno, &
ibi legitur, Signo
te signo crucis, &
idem est sensus.

ritu sancti, Amen. Vfus enim sa-
cramentorum a Christo & ab A-
postolis deriuatur: sed, neq; Chri-
stus hanc formam instituit, nec
Apostoli ea usi leguntur. ergo
hec non est conueniens forma
huius sacramenti.

¶ 2 Præter. Sicut sacramentum est
idē apud omnes, ita & forma de-
bet esse eadem: quia qualibet res habet unitatem, si
cut, & esse a sua forma: sed hac forma non omnes
vniuntur: quidam enim dicunt, confirmo te chrisma
te sanctificationis. ergo hæc non est cōueniens for-
ma huius sacramenti.

Q. 66. arti. 5.
ad 1.
Ar. 11. huius
quæst.

¶ 3 Præter. Sacramentum hoc debet conformari bap-
tismo, sicut perfectio perfectibili, ut supra dictum
est: sed in forma baptismi non fit mentio de confi-
gatione characteris, nec etiam de cruce Christi (cū
tamen per baptismum homo Christo commoria-
tur, ut Apostolus dicit Rom. 6.) nec etiam fit men-
tio de effectu salutis, cum tamen baptismus sit de ne-
cessitate salutis. In forma etiam baptismi ponitur
actus tantum, & exprimitur persona bap-
tizantis, cum dicitur, ego te baptizo, cuius contra-
rium apparet in forma prædicta. * non ergo est con-
ueniens forma huius sacramenti.

RESPON. Dicendum, quod prædicta * forma est
conueniens huic sacramento. Sicut enim forma rei
naturalis dat ei speciem, ita forma sacramenti conti-
nere debet quicquid pertinet ad speciem sacramen-
ti. Sicut autem ex suprascriptis patet, * in hoc sacra-
mento datur Spiritus sanctus ad robur spiritualis pu-
gnae. & ideo in hoc sacramento tria sunt necessaria
que continentur in forma prædicta. * Quorum pri-
mum est, causa conferens plenitudinem roboris
spiritualis, que est sancta Trinitas, que exprimitur
cum dicitur. In nomine Patris &c. Secundum est ip-
sum robur spirituale, quod homini confertur per
sacramentum materie visibilis ad salutem: quod
quidem tangitur, cum dicitur, Confirmo te chris-
mate salutis. Tertium est signum, quod pugnatore
datur: sicut & in pugna corporali, milites insigniis
ducum insigniuntur. & quantum ad hoc dicitur, Con-
signo te signo crucis, in quo scilicet rex noster tri-
phauit, ut dicitur Colof. 2.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod (sicut supra
dictum * est) per ministerium apostolorum quan-
doque dabatur effectus huius sacramenti, scilicet
plenitudo Spiritus sancti, quibusdam uisibilibus si-
gnis miraculose a Deo effectis, qui potest effectum
sacramenti sine sacramento conferre. & tunc non
erat necessaria nec materia nec forma huius sacramen-
ti. Quandoque autem tamquam ministri sacra-
mentorum, hoc sacramentum præbebant, & tunc
sicut materia, ita & forma ex mandato Christi ute-
bantur. Multa enim seruabant apostoli in sacramen-
torum collatione, que in scripturis communiter
propositis non sunt tradita. Vnde Dionysius * dicit in
fine Eccle. hierar. Consummatius inuocationes, id est
uerba quibus perficiuntur sacramenta, non est ius-
tum scripturas interpretantibus neque mysticum
eorum, aut in ipsis operatas ex Deo uirtutes, ex oc-
culto ad commune adducere: sed nostra sacra
traditio, sine pompa, id est occulte eas edocet. Vnde &
Apostolus dicit, loquens de celebratione eucharis-
tiæ, primæ Corinth. vñdecimo. Cetera, cum ue-
uero, disponam.

AD SECUNDVM dicendum, quod sanctitas est salutis
causa. & ideo in idem redit, quod dicitur chrismate
salutis & sanctificationis.

AD TERTIUM dicendum, quod baptismus est re-
generatio in spiritualem uitam, qua homo uiuit in
seipso: & ideo non ponitur in forma baptismi, nisi
unus actus ad ipsum hominem sanctificandum per-
tinet: sed hoc sacramentum non solum ordinatur
ad hoc, quod homo sanctificetur in seipso, sed ex-
ponitur cuiusdam pugne exteriori. & ideo non solum
fit mentio de interiore sanctificatione cum di-
citur, confirmo te chrismate salutis: sed etiam con-
signatur homo exterius quasi vexillo crucis ad pu-
gnam spiritualem, quod significatur cum dicitur,
B Configno te signo crucis. In ipso autem uerbo bap-
tizandi, quod abluitionem significat, potest intel-
ligi & materia, que est aqua ablucens, & effectus sa-
lutis, que non intelliguntur in uerbo Confirmandi;
& ideo oportuit hæc ponere. Dicitur est autem su-
pra, * quod hoc quod dicitur, ego, non est de neces-
sitate forme baptismalis: quia intelligitur in uerbo
primæ personæ: apponitur tamen ad exprimendam
intentionem, quod non est ita necessarium in con-
firmatione, que non exhibetur nisi ab excellenti mi-
nistro, * ut infra dicitur.

SED CONTRA est auctoritas ecclesiæ, quæ hac for-
ma communiter utitur.

RESPON. Dicendum, quod prædicta * forma est
conueniens huic sacramento. Sicut enim forma rei
naturalis dat ei speciem, ita forma sacramenti conti-
nere debet quicquid pertinet ad speciem sacramen-
ti. Sicut autem ex suprascriptis patet, * in hoc sacra-
mento datur Spiritus sanctus ad robur spiritualis pu-
gnae. & ideo in hoc sacramento tria sunt necessaria
que continentur in forma prædicta. * Quorum pri-
mum est, causa conferens plenitudinem roboris
spiritualis, que est sancta Trinitas, que exprimitur
cum dicitur. In nomine Patris &c. Secundum est ip-
sum robur spirituale, quod homini confertur per
sacramentum materie visibilis ad salutem: quod
quidem tangitur, cum dicitur, Confirmo te chris-
mate salutis. Tertium est signum, quod pugnatore
datur: sicut & in pugna corporali, milites insigniis
ducum insigniuntur. & quantum ad hoc dicitur, Con-
signo te signo crucis, in quo scilicet rex noster tri-
phauit, ut dicitur Colof. 2.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod (sicut supra
dictum * est) per ministerium apostolorum quan-
doque dabatur effectus huius sacramenti, scilicet
plenitudo Spiritus sancti, quibusdam uisibilibus si-
gnis miraculose a Deo effectis, qui potest effectum
sacramenti sine sacramento conferre. & tunc non
erat necessaria nec materia nec forma huius sacramen-
ti. Quandoque autem tamquam ministri sacra-
mentorum, hoc sacramentum præbebant, & tunc
sicut materia, ita & forma ex mandato Christi ute-
bantur. Multa enim seruabant apostoli in sacramen-
torum collatione, que in scripturis communiter
propositis non sunt tradita. Vnde Dionysius * dicit in
fine Eccle. hierar. Consummatius inuocationes, id est
uerba quibus perficiuntur sacramenta, non est ius-
tum scripturas interpretantibus neque mysticum
eorum, aut in ipsis operatas ex Deo uirtutes, ex oc-
culto ad commune adducere: sed nostra sacra
traditio, sine pompa, id est occulte eas edocet. Vnde &
Apostolus dicit, loquens de celebratione eucharis-
tiæ, primæ Corinth. vñdecimo. Cetera, cum ue-
uero, disponam.

AD SECUNDVM dicendum, quod sanctitas est salutis
causa. & ideo in idem redit, quod dicitur chrismate
salutis & sanctificationis.

AD TERTIUM dicendum, quod baptismus est re-
generatio in spiritualem uitam, qua homo uiuit in
seipso: & ideo non ponitur in forma baptismi, nisi
unus actus ad ipsum hominem sanctificandum per-
tinet: sed hoc sacramentum non solum ordinatur
ad hoc, quod homo sanctificetur in seipso, sed ex-
ponitur cuiusdam pugne exteriori. & ideo non solum
fit mentio de interiore sanctificatione cum di-
citur, confirmo te chrismate salutis: sed etiam con-
signatur homo exterius quasi vexillo crucis ad pu-
gnam spiritualem, quod significatur cum dicitur,
B Configno te signo crucis. In ipso autem uerbo bap-
tizandi, quod abluitionem significat, potest intel-
ligi & materia, que est aqua ablucens, & effectus sa-
lutis, que non intelliguntur in uerbo Confirmandi;
& ideo oportuit hæc ponere. Dicitur est autem su-
pra, * quod hoc quod dicitur, ego, non est de neces-
sitate forme baptismalis: quia intelligitur in uerbo
primæ personæ: apponitur tamen ad exprimendam
intentionem, quod non est ita necessarium in con-
firmatione, que non exhibetur nisi ab excellenti mi-
nistro, * ut infra dicitur.

SED CONTRA est auctoritas ecclesiæ, quæ hac for-
ma communiter utitur.

RESPON. Dicendum, quod prædicta * forma est
conueniens huic sacramento. Sicut enim forma rei
naturalis dat ei speciem, ita forma sacramenti conti-
nere debet quicquid pertinet ad speciem sacramen-
ti. Sicut autem ex suprascriptis patet, * in hoc sacra-
mento datur Spiritus sanctus ad robur spiritualis pu-
gnae. & ideo in hoc sacramento tria sunt necessaria
que continentur in forma prædicta. * Quorum pri-
mum est, causa conferens plenitudinem roboris
spiritualis, que est sancta Trinitas, que exprimitur
cum dicitur. In nomine Patris &c. Secundum est ip-
sum robur spirituale, quod homini confertur per
sacramentum materie visibilis ad salutem: quod
quidem tangitur, cum dicitur, Confirmo te chris-
mate salutis. Tertium est signum, quod pugnatore
datur: sicut & in pugna corporali, milites insigniis
ducum insigniuntur. & quantum ad hoc dicitur, Con-
signo te signo crucis, in quo scilicet rex noster tri-
phauit, ut dicitur Colof. 2.

AD SECUNDVM dicendum, quod sanctitas est salutis
causa. & ideo in idem redit, quod dicitur chrismate
salutis & sanctificationis.

AD TERTIUM dicendum, quod baptismus est re-
generatio in spiritualem uitam, qua homo uiuit in
seipso: & ideo non ponitur in forma baptismi, nisi
unus actus ad ipsum hominem sanctificandum per-
tinet: sed hoc sacramentum non solum ordinatur
ad hoc, quod homo sanctificetur in seipso, sed ex-
ponitur cuiusdam pugne exteriori. & ideo non solum
fit mentio de interiore sanctificatione cum di-
citur, confirmo te chrismate salutis: sed etiam con-
signatur homo exterius quasi vexillo crucis ad pu-
gnam spiritualem, quod significatur cum dicitur,
B Configno te signo crucis. In ipso autem uerbo bap-
tizandi, quod abluitionem significat, potest intel-
ligi & materia, que est aqua ablucens, & effectus sa-
lutis, que non intelliguntur in uerbo Confirmandi;
& ideo oportuit hæc ponere. Dicitur est autem su-
pra, * quod hoc quod dicitur, ego, non est de neces-
sitate forme baptismalis: quia intelligitur in uerbo
primæ personæ: apponitur tamen ad exprimendam
intentionem, quod non est ita necessarium in con-
firmatione, que non exhibetur nisi ab excellenti mi-
nistro, * ut infra dicitur.

SED CONTRA est auctoritas ecclesiæ, quæ hac for-
ma communiter utitur.

ARTICVLVS V.

¶ Vtrum sacramentum confirmationis
imprimat characterem.

AD QUINTVM sic proceditur.

¶ Videtur quod sacramentum
confirmationis non imprimat
characterem. Character enim im-
portat quoddam signum distin-
ctiuum: sed per sacramentum cō-
firmationis non distinguitur ho-
mo ab infidelibus: hoc enim fit p
baptismum: neque etiam ab aliis
fidelibus, quia hoc sacramentum
ordinatur ad pugnam spiritua-
lem, quæ omnibus fidelibus in-
dicitur: non ergo in hoc sacra-
mento imprimatur aliquis chara-
cter.

¶ 2 Præterea. Supra dictum est, *
quod character est quedam po-
tentia spiritualis: potentia au-
tem non est nisi actiua, uel passi-
ua. Potentia autem actiua in sa-
cramentis, confertur per sacramē-
tum ordinis: potentia autem pas-
siua siue receptiua per sacramen-
tum baptismi. ergo per sacramen-
tum confirmationis nullus chara-
cter imprimatur.

¶ 3 Præterea. In circumsione, que
est character corporalis non im-
primitur aliquis spiritualis cha-
racter: sed in hoc sacramento
imprimitur quidam character
corporalis, dum scilicet homo
chrismate signatur signo crucis
in fronte. non ergo imprimatur
in hoc sacramento character spi-
ritualis.

SED CONTRA, In omni sacra-
mento, quod non iteratur, imprimitur
Tertia S. Thome.

Q. 66. arti. 5.
ad 1.

Ar. 11. huius
quæst.

¶ Super Questionis
septuagesime secun-
de Articulum quin-
tum.

4. dist. 7. q. 20
arti. 1. q. 7. q. 20
q. 3. a. 3. q. 20

Q. 63. art. 2.

FF 4 uero